

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10.40 K, za pol leta 5.20 K, za četrt leta 2.60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine preste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo, inserati. Kmetijska polit-vrtilica (širina 88 mm) za enkrat 30 vin., večkrat po dogovoru.

49. številka.

V Ljubljani, v soboto, dne 20. junija 1908

Leto XI.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravištvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Jurčičev trg številka 3/1.

Deželnozborska volilna reforma.

Poročevalec ustavnega odseka je podal v prvi seji deželnega zbora o nujnem predlogu poslancev dr. Šustersiča, dr. Tavčarja in barona Schwegla in tovarišev glede spremembe deželnega reda in in deželnozborskega volilnega reda tale referat:

Visoki deželni zbor!

V seji dne 27. marca 1908 so stavili poslanci dr. Šustersič, dr. Tavčar, baron Schwegel in so drugi nujni predlog:

«Deželni zbor skleni:

Deželni red in deželni volilni red se imata izpremeniti v tem smislu, da se omogoči vsem slojem prebivalstva sodelovanje pri deželni zakonodaji in upravi.»

Zbornica je predlogu priznala nujnost in ga odkazala ustavnemu odseku in predposvetovanje.

V odseku, ki je bil z zakonom z dne 23. aprila 1908, dež. zak. številka 10, proglašen permanentnim, se je doseglo v stvari popolno sporazumljenje vseh strank. Sad tega sporazumljenja sta priložena zakonska načrta o spremembi deželnega reda in deželnozborskega volilnega reda.

Reforma, ki je izražena v teh dveh načrtih, se ne sme presojati toli iz načelnega, nego s stališča politične oportunitete.

Gotovo je v veliko korist deželi, da se tako važna in globoko segajoča reforma, ki utegne izpremeniti celo strankarsko konfiguracijo deželnega zbora in dati nove impulze javnemu razvoju v kranjski vojvodini, izvede v popolnem soglasju vseh strank. To soglasje priča, da je reforma postulat splošne pravne zavesti. To je isti moment, ki daje predloženi reformi odločilno vrednost in ki jo samposebi opravičuje in utemeljuje.

Glavne točke predlagane reforme, v razmerju proti sedaj veljavnim zakonom, so:

1. Ustanovitev splošnega volilnega razreda z 11 mandati.

2. Pomnožitev deželnega odbora z enim predsednikom, ki ga volijo poslanci splošnega volilnega razreda.

3. Pomnožitev ljubljanskih mandatov v volilnem razredu mest in trgov od 2 na 4.

4. Ločitev Ribnice od volilnega okraja Kočevje-Ribnica in priklopitev k volilnemu okraju slovenskih dolenskih mest v volilnem razredu mest in trgov.

Iz izprememb ad 1. in 2. sledi, da bode deželni zbor v bodoče štel 50 članov (doslej 37).

K posameznim točkam se še pripomni:

Ad 1. V tej točki leži težišče cele reforme.

Po splošnem volilnem razredu pride v volilni sistem našega deželnega zbora vsaj deloma moderno načelo splošne in enake volilne pravice do veljave.

Dosegel se je v tem pogledu maksimum, ki je v današnjih razmerah sploh dosegljiv. To kaže tudi primera s številom mandatov splošnega volilnega razreda v drugih deželah, ki relativno zastaja bistveno za številom, ki ga predlaga ustavni odsek za naš deželni zbor.

Aktivna volilna pravica v splošnem volilnem razredu je po načrtu identična z državnozborsko volilno pravico — gotovo najpravičnejša rešitev tega vprašanja.

Kar se tiče razdelitve okrajev v splošni skupini, je odsek sprejel pravilno načelo teritorialne

razdelitve na 11 okrajev, kojih vsak voli enega poslanca. Prvega teh okrajev tvori (kakor za državni zbor) glavno mesto Ljubljana — drugih 10 okrajev pa se tudi krije z državnozborskimi volilnimi okraji, razen onih izprememb, koje provzroča okolnost, da se ni ustvaril, kakor za državni zbor, poseben nemško-naroden kočevski mandat.

Tabela zdolaj kaže velikost posameznih volilnih okrajev po prebivalstvu in številu volilcev.

Ad 2. Dotiranje splošnega volilnega razreda s posebnim mandatom v deželnem odboru pomenja konsekvenco uveljavljanje demokratičnega načela v deželni samoupravi — v kolikor je to v današnjih razmerah sploh mogoče.

Ad 3. Od 11 okrajev splošne skupine ima le prvi, obstoječ iz ljubljanske občine, mesten značaj. Ostalih 10 volilnih okrajev je pretežno kmečkega značaja, tako da bode v bodoče kmečko prebivalstvo samo zase odločevalo o večini v deželnem zboru: K 16 poslancem kmečkih občin se pridruži 10 poslancev splošne skupine iz pretežno kmetijskih okrajev, skupaj 26 poslancev, to je absolutna večina nove zbornice.

Naravno je, da so v ožgled temu zahtevali mestni poslanci, da se tudi nekoliko ojači meščansko zastopstvo, in sicer na ta način, da se ustvari dva nova ljubljanska mandata v volilnem razredu mest in trgov. Kompromisnim potom se je tej zahtevi ustreglo, ker se je s to koncesijo osigurala volilna reforma in zajamčil povratek normalnih razmer v naši deželni zakonodaji in upravi. Uvaževalo se je tudi, da ima Ljubljana v razmerju z drugimi mesti in trgi najmanj poslancev. Pomnožitev ljubljanskih mandatov ustvarja pravičnejše razmerje v okviru volilnega razreda mest in trgov.

Vsled pomnožitve ljubljanskih cenzus-mandatov se je pokazala potreba, razdeliti Ljubljano v dva volilna okraja, kojih vsak voli po dva poslanca v volilnem razredu mest in trgov.

V to svrhu se razdeli Ljubljana v severno in južno polovico po idealni črti od mestne hiše do Švicarije.

Južno polovico tvorijo II. (Št. Jakobski) III. (Dvorski) in V. okraj (predkraji) s skupaj 17.910 civilnimi prebivalci; severno polovico pa tvorijo I. (solški), IV. (kolodvorski) in VI. okraj (Vodmat) s skupaj 16.045 civilnimi stanovniki.

Pri tej razdelitvi je upoštevano število prebivalstva in pa davčna moč.

Kar se tiče števila prebivalstva, je južna polovica le za približno 2000 ljudi močnejša od severne, razlika, ki gotovo ni velika. Pri tem je treba še pomisliti, da so pri numerično močnejši polovici poljedelski sloji trnovski, krakovski in barjanski, ki plačujejo veliko manjši davek, kot sicer ljubljansko stanovništvo. Tudi je uvaževati, da je v severni polovici mesta dokaj več industrije, ko v južni.

Prvi (solški) okraj paralizira drugega (šentjokobskega), četrti (kolodvorski) vsled večje industrije tretjega (dvorskega), po prebivalstvu za 1800 prebivalcev močnejšega. Peti in šesti okraj bivstva ne izpreminjata. Res, da ima IV. okraj 3075 prebivalcev, peti pa le 1639; pomisliti je pa treba, da je med 3075 stanovniki šestega okraja okroglo 600 bolnikov civilne bolnice, ki pri volitvi ne pridejo v poštev.

Ad 4. Ločitev Ribnice od Kočevja se je izvršila vsled obojestranske želje.

Po tej ločitvi se Ribnica naravno ni mogla priklopiti drugam, nego slovenskim dolenskim mestom.

Štev. volil. okr.	Sodni okraj	Občine	Število prebivalstva v tisočih koncem decbr. l. 1900.	Število volilcev pridrž. zbornih volilnih maja l. 1907.
1.	Ljubljana	Ljubljana	36.5	6.898
2.	Ljubljana	Vse raz. občine Ljubljane	44.7	8.154
3.	Radovljica Kranjska gora Trzin	vse	19.8 9.6 7.1 36.5	4.198 2.537 1.387 8.122
4.	Kranj Škofja Loka	vse	22.5 23.4 45.9	4.212 4.284 8.496
5.	Kamnik Brdo	vse	24.— 16.— 40.—	4.670 3.011 7.681
6.	Vrhnika Logatec Idrija Cerknica	vse	15.1 7.2 16.2 8.6 47.1	2.832 1.371 3.458 1.695 9.356
7.	Postojna Senožeče Il. Bistrica Vipava Lož	vse	13.— 5.5 11.2 12.— 8.8 50.—	3.096 1.322 3.002 2.954 1.739 12.048
8.	Litija Višnja gora Radeče	vse	23.1 12.8 9.— 44.9	4.323 2.388 1.597 8.308
9.	Krško Kostanjevica Mokronog Trebnje	vse	16.8 12.8 14.6 10.1 54.3	3.252 2.525 2.520 1.914 10.211
10.	Kočevje Velike Lašče Ribnica Žužemperk	vse	19.4 9.5 18.8 10.6 58.7	3.731 2.387 1.740 1.918 9.776
11.	Novo Mesto Črnomelj Metlika	vse	28.2 15.5 10.7 54.4	5.520 2.549 1.761 9.830

Posebe omenjati je končno se prehodne določbe, glasom katerih se deželni zbor, ko predlagana reforma postane zakon, ne razpusti, temveč le izpopolni s tem, da se izvolijo poslanci splošnega volilnega razreda in pa nova dva ljubljanska poslanca v volilnem razredu mest in trgov. Istotako se izpopolni tudi deželni odbor z izvolitvijo petega prisednika iz splošnega volilnega razreda.

Odsek se je pri reševanju svoje naloge uveril, da je tako deželni red, kakor osobito deželni volilni red še v marsičem potreben reforme. To pa je obsirno delo, ki rabi daljšo dobo — med tem ko je nujno, da pridejo poslanci splošnega volilnega prava do sodelovanja pri deželni zakonodaji in samoupravi. Tudi odgovarja demokratičnemu načelu, da poslanci splošnega volilnega prava že sodelujejo pri nadaljni obsežni ureditvi deželne ustave. To so razlogi, ki so vodili ustavni odsek, da se je odločil predlagati provizorij v obliki označenih prehodnih določb.

Stvar izpopolnjenega deželnega zbora bode, da se v tekoči zakonodajni dobi izvrši obsežno in temeljito revizijo deželne ustave.

S predloženima zakonskima načrtoma pa se brez dvoma ustreže uvodom navedenemu nujnemu predlogu: da se omogoči vsem slojem prebivalstva sodelovanje pri deželni zakonodaji in upravi.

Ustavni odsek po soglasnem sklepu predlaga: Visoki deželni zbor skleni:

I. Priloženima zakonskima načrtoma o izpremembi deželnega reda in volilnega reda za deželni zbor se pritrdi.

II. Deželni odbor se pozivlje, da čim prej izposluje Najvišje potrjenje.

Vseslovanski kongres.

Kramaf, Hribar in Hlibovicki bi nam bili torej vsavarili nov pojem vseslovanske ideje: ne več panslavistična stranka v starem pomenu, ne več panrusicizem, marveč bratstvo in enakost vseh slovanskih rodov. Name pa napravljajo potovanje češkega in slovenskega prvaka vtis hipnega zavzetja za abstraktno idejo, ne glede na dejanske razmere in potrebe. Že se oglašajo od raznih strani pomisleki proti novi vseslovanski ideji in značilen je glas «Slovenskega Juga» iz Beograda. Ta citira stališče pravih Rusov v njihovem glasilu «Rossija», ki postavlja sledeči vseslovanski program:

- 1.) Slovanski narodi se imajo podčinjati ruski oblasti.
- 2.) Poljsko vprašanje je sploh rusko-poljsko vprašanje ter ne briga ostalih Slovanov.
- 3.) Poljaki se imajo v interesu Slovanstva okleniti Rusije.
- 4.) Slovani potrebujejo veliko, pravoslavno in avtokratsko rusko državo.

«Slovenski Jug» pa zahteva kot predpogoj skupnega nastopa:

- 1.) Balkan balkanskim narodom na najširši liberalno-humanitarni osnovi.
- 2.) Ta princip se da izvesti le združeno s slovanskim in anglo-romanskim blokom.
- 3.) Dokler je Rusija avtokratska in pravoslavna, dokler ne priznava Poljski polne politične avtonomije, dokler Rusija hodi z oficijelno Avstrijo, je nemogoče rešiti vseslovansko vprašanje.

Rad bi poznal premise, ki so vodile tako odlične narodne zastopnike, kakor sta Kramaf in Hribar, na potovanje v Petrograd. Dokler teh premis ne vem, se moram samostojno ozreti na dejanske razmere.

Z geografskega, narodnega, socialnega in političnega stališča je sodelovanje vseh Slovanov nemogoče. Stremljenje ruske države po Carigradu je zgolj historično ter združeno s samovladarstvom. Rusiji je pri tem stremljenju nasprotna cela Evropa romansko-germanskega bloka. Po geografski svoji legi ima Rusija vso bodočnost v centralni in sploh v Aziji in ima tu veliko bodočnost, nalogo in cilje, ki zahtevajo unificiranje moči celega ruskega naroda za desetletja. Vsa bodočnost in velikost ruskega naroda leži na vzhodu. Tam ima Rusija svoje veliko kulturno delo: Rusija od severa, Anglija od juga.

Vsa nedoslednost in notranja gniloba vlada-jočih slojev na Ruskem se je pokazala pri japonske-ruski vojni, ki je bila v tej smeri velikega pomena za zgodovino človeštva. Ako je Rusija s kulturnim ekonomičnim in političnim konsekvantnim delom od leta 1894 do 1904 utrdila svojo moč na Velikem oceanu, potem je pokazala, da zna stremeti za velikimi svetovnimi cilji in zna svoje načrte izvršiti. Oficijelni krogi ruski pa so pokazali korupcijo nad korupcijo ter je ruska država sramotno podlegla mlademu čilemu japonskemu narodu.

Stremljenje Rusije po Egejskem morju tudi nasprotuje naravnemu razvoju in stremljenju jugoslovanskih plemen in slovanskih plemen v Avstriji. Le v ekonomičnem razvoju pridejo avstrijski in južni Slovani tudi do narodnega razvoja. Jugoslovani zapirajo pot rastočemu germanizmu. Vprašanje Avstrije z avtonomnimi narodnostmi je obenem vprašanje avstrijskega slovanstva in jugoslovanstva. Po geografski legi in po ekonomičnem razvoju pa tvori skupina avstrijskih in balkanskih Slovanov tekmeča Rusije na torišču, ki je po geografski svoji legi odležno in nepristopno Rusiji. Avstrijski Slovani pridejo do združenega dela le na ekonomičnem polju, stremeč k jadranskemu morju in preko Balkana. Ekonomični razvoj in avtonomnost avstrijskih Slovanov pa mora imeti itak za posledico zedinjevanje na kulturnem polju, posledico skupnega nastopa jugoslovanskih plemen je gotovo skupni občevalni jezik, ki pa ne bo nikdar in ne more biti ruski.

In Čehi bi bili slepi, ako ne vidijo lastnega eminentnega geografskega položaja, t. j. da zapirajo pot germanstvu v dunajsko dolino in odtod na Balkan in oni sami s tega položaja postanejo ekonomično bogato razvit narod. Tudi vsa bodočnost Češke stremi proti Adriji in proti jugu. Predpogoj obstoja češkega naroda je podunajska država avtonomnih narodnosti.

Ako latinskim narodom ni mogoče vsled njihovega posebnega geografskega in ekonomičnega položaja tvoriti eno skupino, ako germanskim narodom iz istega razloga in celo angleškemu plemenu v ožjem zmislu ni mogoč skupni nastop, potem velja isto načelo za slovanska plemena. In po naravi, po vseh svojih interesih ločena je skupina poljsko-ruska od skupine češko-jugoslovanske.

Rešitev vseslovanskega vprašanja pa nam pri-nese po sebi rešitev socialnega vprašanja. Internacijskalni boj delavstva proti internacijskalnemu kapitalu vodi preko avtonomije vseh narodov do skupnega stremljenja, in na tem torišču je mogoče, da se slovanski narodi najdejo pri skupnem nastopu.

Dr. Henrik Tuma.

Sodrug i na Kranjskem!

Vaše geslo zanaprej bodi: **Na Kranjskem ne sme biti miru, dokler ne zmaga v deželi splošna in enaka volilna pravica.** Tistega dne, ko obvelja volilna reforma, sklenjena v deželnem zboru kot posledica sramotne klerikalno-liberalne zveze, se mora začeti boj kranjskega delavstva za splošno in enako volilno pravico.

Sodrug i!

Ali se bomo večno udeleževali volitev brez vspeha? Ali bomo za vse čase trpeli, da si razdeljujejo privilegiranci pravice med seboj, ljudstvu pa kažejo sligo in ga zasmehujejo?

Zdi se jim, da lahko počenjajo, kar hočejo, ker je socialna demokracija na Kranjskem kulturna stranka in je vedno iskala mirnih potov.

Ker pri svojih demonstracijah nismo razgrajali in razbijali, mislijo, da je ribja kri v žilah kranjskega delavstva. Prepričati moramo torej združeno gospodo, da se moti. **Kranjski delavec ni suženj**, temveč se zaveda svojih pravic. Njegov značaj ni pasje pohleven, temveč je dedščina onih Slovencev, ki so žrtvovali svojo kri za osvoboditev.

Sodrug i! Treba je, da se vsi polotite dela. Deželnozbornska gospoda Vam svojevoljno nikdar ne bo dala Vaših pravic. Toda če so argumenti s ceste zalegli ob državnozbornski volilni reformi, bodo zalegli tudi ob volilni pravici za deželni zbor. Norčujejo se, da Vas ni! Kdo jim pa peče kruh, kdo jim izdeluje obleko in obutala, kdo perilo? Kdo jim zida hiše, palače in cerkve? Kdo jim obdeluje polja? Kdo jim vlačí rudo iz zemlje? Kdo jim prijetno urejuje stanovanja? Kdo jim vozi iz vseh krajev potrebščine po železnicah? Kdo opravlja vse tisto delo, brez katerega bi segnili?

Delavci, pokažite jim, da Vas je! Otresite se predsodkov, otresite se pomislekov. Postavite se na lastne noge, združite se v **edini delavski stranki**, tedaj boste močni in nihče več Vas ne bo mogel zasmehovati.

Prišel je čas, **ko mora res vsak sodrug postati agitator in organizator!** Pomislite, kakšno moč lahko zberete, če pridobi vsak zavedni delavec le enega tovariša za organizacijo in ta zopet enega!

Seveda vspeh je odvisen od **Vašega dela**. Sedaj ste se lahko prepričali, da ne smete verjeti nobenim obljubam nasprotnikov. Zanašati se smete edino na svojo moč, ta pa je velikanska, **če hočete sami!**

Vsi na delo in krivica mora panti!

Politični odsevi.

Volitve za istrski deželni zbor bodo v drugi polovici meseca oktobra.

Proračunska debata se vleče brez vsakega zanimanja; le tupatam se oglasi kak govornik, ki prinese v razpravo nekoliko živahnosti. Izmed 200 ur, ki so določene za proračunsko razpravo, ni dosedaj absolviranih niti polovica, tako da je 120 ur še na razpolago. Ako bi se računalo na vsako sejo deset ur, trajala bi proračunska debata še do 27. t. m. Ker je 28. nedelja, 29. pa praznik, bi imela gospodska zbornica le dan 30. t. m. za sprejem celega proračuna, ki mora biti do 1. julija pod streho. Mogoče pa je seveda tudi, da bi stvarni popravki in poimensko imenovanje še zavlekli. Zaradi tega se namerava v konferenci klubovih načelnikov skleniti, naj se proračunska raz-

prava zaključi najpozneje 23. t. m. Potemtakem bi morala vsaka stranka za proračunsko debato izvoliti nekakega glavnega govornika, ki bi povedal vse želje svoje stranke. Nobena druga stvar ne pride več na dnevni red, ker je parlament že truden. Posebno ni misliti, da bi se pred poletnimi počitnicami rešilo zvišanje davka na žganje. Poletne počitnice se prično med 3. do 10. julijem.

Vlada je predložila državnemu zboru proračun za razdelitev prispevkov iz melioracijskega fonda. Izmed planinskih dežel odpade največji znesek na Štajersko, ki dobi nad 356.000 K za regulacije rek in potokov, med temi 47.700 K za regulacijo Pesnice v gornjem in spodnjem toku. Koroska dobi za obzidavo hudournikov v Zilski in Lasški dolini 80.000 K. Kranjska dobi za dobavo vode za Kranj in okolico 62.866 K, za osuševanje ljubljanskega barja kot drugi obrok 31.978 K, a nadalje še brezobrestnega posojila v ta namen 4263 K. Istra dobi za regulacijo rek in potokov 141.000 K in za osuševanje Jezera 29.000 kron.

Wahrmundovo afero bi «merodajni krogi» radi popolnoma zapeljali v barje. V nedeljo je bila na Dunaju konferenca vseučilišnih rektorjev, a njeni sklepi so ostali tajni. Sliši se pa, da se je dosegel nekak sporazum z naučnim ministrom. Če bi to bilo res, ne bi bilo najbolje znamenje, kajti Marchetu nedostaje vsake odločnosti proti klerikalizmu. Tudi profesor Wahrmund je bil klican na Dunaj in je konferiral z ministrom Marchetom ter z rektorji. Kaj se je zgodilo, se ne poroča.

Veliko senzacijo so vzbudile besede, ki jih je baje izrekel cesar pri otvoritvi nove otroške varstvene postaje na Dunaju. Ko je tam opazil učnega ministra Marcheta, je baje dejal: «Storite že konec temu skandalu! Vaši rektorji so čedna družba!» Prvo poročilo o teh besedah sta objavila dunajska časopisa «Reichspost», glasilo krščanskih socialcev, in «Zeit». Nad vse je torej verjetno, da jih je razglasil minister Geßmann. Če je dogodek resničen, tedaj kaže, da se je predrznost klerikalcev spričo liberalne strahopetnosti še povečala in da iztegujejo svoje kremplje že za kulisami do cesarja. Splošno je znano, da spoštuje stari cesar ustavo naravnost idealno in če so bile njegove besede namenjene zoper rektorje visokih šol, tedaj je mogoče le to, da so mu dali klerikalni krogi napačno sliko o Wahrmundovi aferi in o boju visokošolcev za svobodo znanosti in pouka. Zato, da gre klerikalna impertinenca tako v klasje, so pa odgovorni liberalci!

Zaradi cesarjevih besed so socialni demokratje v državnem zboru vložili sledečo interpelacijo naučnemu ministru:

«Nekateri časopisi naznanjajo, da je cesar ob otvoritvi nove varstvene postaje za otroke nagovoril učnega ministra dr. Marcheta z ozirom na boj na visokih šolah s sledečimi besedami: «Napravite konec temu skandalu, Vaši rektorji so čedna družba!»

Ta obsodba gibanja, katerega motive velik del prebivalstva popolnoma odobrava, ni dejstvo, da se izreka svobodno izvoljenim rektorjem ukor, glede katerega so povsem brez orožja, je povzročilo največje začudenje. Gospod učni minister je odgovoren zato, kako je vladarja informiral o dejstvih in tudi zato, da ga ni glede tega zapeljal v zmoto, da so rektorji ravnali sporazumno z njim.

Podpisani pozivajo torej gospoda učnega ministra, naj poroča zbornici:

1. Ali so bile cesarjeve besede res izrečene;
2. Ali se naslanjajo na ministrove informacije, ali pa na informacije z druge strani, ki ni poklicana na to in ki ni odgovorna parlamentu;
3. Kakšne korake je storil gospod minister, da slabo informiranega vladarja bolje informira ter da poskrbi dijaštvu, zlasti pa tudi rektorjem zadovoljščino za izrek, ki temelji na napačnih informacijah.

Zaradi starostnega zavarovanja je socialno-demokratska zveza vložila sledeči nujni predlog:

Avstrijsko delavstvo je vznemirjeno zaradi tega, ker vlada doslej še ni predložila zakonskih načrtov o reformi in izpolnitvi delavskega zavarovanja in ker ni zbornici niti poročala, v koliko so oni načrti že pripravljeni. Nevolja delavstva se je povečala, ker je dala vlada, da mine tudi proračunska razprava, ne da bi natančno izjavila, kdaj misli državnemu zboru predložiti določene načrte. Zaradi tega predlagajo podpisani, da naj državni zbor sklene:

Vlada se poziva, naj takoj natančno in jasno poroča!

1. Na kateri stopnji priprav so zakonski načrti o bolniškem in nezgodnem zavarovanju in o vpeljavi zavarovanja za starost in obnemoglost;
2. Na kateri podlagi naj se zavarovanje za starost in obnemoglost po načrtih vlade izdela;
3. Kdaj bo vlada zbornici predložila načrte.

Vseučilišni rektorji, ki so imeli posvetovanje z učnim ministrom Marchetom, so sklenili pozvati dijake, naj zopet obiskujejo predavanja, češ, da bo minister varoval svobodo znanosti in pouka in da dijaki nimajo povoda, stavkati. Dijaki so pa sklenili, ostati dalje v stavke, ker nimajo nobene garancije, da se bo Wahrmundu dala pravica in da se bo res varovala znanstvena svoboda.

Za razmere v Bosni je značilna obsodba, ki je doletela urednike in sotrudnike srbskega časopisa «Otadžbina». Obsojen je odgovorni urednik Jurgić na pet let, pisec inkriminiranega članka Proković na deset let, sotrudnik Janković na petnajst let ječe. Vojno sodišče je v nekem članku zasledilo «veleizdajo». Višje vojaško sodišče na Dunaju je potrdilo to rusko sodbo. Koristno bi bilo, da bi se v državnem zboru interpelliralo, da bi svet vsaj izvedel, kakšne «grozovitosti» so bile v članku, zaradi katerega se diktira trideset let ječe.

Srbska skupščina se je otvorila dne 18. t. m., toda malo je upanja, da bi bilo mogoče mirno delovanje. Opozicija, bo zahtevala v prvi vrsti odstop ministrskega predsednika Pašića, ki bo tudi skoraj gotovo moral demisionirati takoj po sestanku skupščine. S tem pa se položaj še ne bo izboljšal. Dvomljivo je namreč, da bi opozicija novi vladi, ki bi se sestavila iz staroradikalne skupine, dovolila proračun, ki ga zakonito ni mogoče več podaljšati brez skupščine. Kar se pa tiče trgovinske pogodbe z Avstro-Ogrsko, je nastopila posebno mladoradikalna stranka z vso odločnostjo proti, tako da ni upanja, da bi se pogodba odobrila. Potemtakem je Srbija pred hudo parlamentarno krizo.

Shodi.

Ljubljana. Shod, ki ga je priredila ljubljanska lokalna organizacija, odnosno pol. društvo «Bodočnost», v sredo, je bil sklican v zadnjem trenutku, domala brez vse agitacije, vendar je delavstvo napolnilo salon pri «Levu». Shod je bil elementaren izraz neizrečenega gnjeva in srda, ki ga občuti kranjsko delavstvo nad brezprimerno nesramno igro, ki jo je vprizorila združena liberalno-klerikalna kompanija s takozvano volilno reformo. Kar počenja ta zalagana, svoje na najkrivičnejši podlagi zgrajene moči pijana družba, ki s svojo brezstidno hinavščino duši in tlačí javno življenje na Kranjskem, ni drugega kot navadna politična prostitucija. Ostati ne more in ne sme brez vspeha, ki pa bo izgledal precej drugače, kot si ga predstavljajo ti politični sleparji. Krvava žaljivka, ki so jo zalučali kranjskemu delavstvu v obraz, bo tej objestni gospodi obličala v ušesih. — Sodrug Kristan je podal zgodovino volilno-reformnega gibanja na Kranjskem, ki je nepretrgana veriga politične hinavščine, ki so jo leta in leta uganjali liberalci in klerikalci s splošno, enako volilno pravico. Najprvo so jo napisali klerikalci na svojo ponesnaženo zastavo. Skoz več let so zavirali redno delovanje deželnega zbora in polnih pljuč kričali, da ne bo prej miru v deželi, dokler se ne odpro ljudstvu na stežaj vrata v deželno zbornico. Tukaj se je pridušal «iz srca» Šuštersič, tam se je zaklinjal Krek, da hočejo splošno enako volilno pravico in drugega nič. Nato so vloge zamenjali: liberalna klika je aranžirala v deželnem zboru žalosten orkester in slovesno zatrjevala, da jim do drugega ni, kot do splošne enake volilne pravice. Začeli so se prilizovati delavstvu, Tavčar in Triller sta obiskovala socialno-demokratske shode, na strankarskem shodu so sprejeli splošno in enako vlogo, pri vsakojakih volitvah se laskali socialnim demokratom in beračili pri njih za podporo. Toda deželnozborski voziček je obstal v blatu in treba ga je bilo premakniti. Prišla je prilika, da izlijejo ti ljudje svoje demokratično navdušenje v volilno-reformni zakon. Sedaj pa je bilo hinavske komedije konec. Beck je poklical kolovodje k sebi in jih obdelaval kot šolske poba. Ljudje, ki jih je polna usta poguma, so padli v genljiv objem. Tavčar in drugi žalostni junaki te sorte, ki so prisegli, kjer koli jih je hotel kdo poslušati, da nikdar in nikoli ne sežejo klerikalcem v roko, so se začeli skesano klanjati potentatu Šuštersiču in se obglavljati na javnem odru — prizor za bogove. Kar so jecljali o svojem demokratizmu, o svojem protiklerikalstvu, je bila hinavska laž. Med izvajanjem Kristanovimi, ki jih je pobiral vsem navzočim iz srca, je defilirala ta svojat mimo navzočega delavstva, spremljana od elementarnih izrazov studa in neskončnega zaničevanja. Kdo ne bi zaničeval ljudi, ki pljujejo s takim cinizmom, s takim samozaničevanjem v svoj zalagani obraz? Nato je govornik podvrgel ostri in pravični kritiki to spačeno stvar, ki si jo drzne ta eksaltirana družba izdajati z resnim in slovesnim licem za volilno reformo, za najnaprednejšo volilno pravico, kar jih je v avstrijskih deželah. Če bi bilo v teh ljudeh le nekaj resne in poštene volje, le kapljica povprečne sramežljivosti in politične dostojnosti, bi bili z lahkoto dosegli splošno in enako volilno pravico in zlomili neresni odpor vlade ter veleposestnikov. Vsa dežela se je neštevilokrat izrekla zanjo in komu je usojen potaz v neenakem boju ljudske volje in vladnih kapric, je najlepše pokazala zgodovina državno-zborske volilne reforme. Ko se je vlada kar čez tič temeljito premislila, Rablji ljudske pravice niso bili provizorično nastavljeni Schwarzzi in Becki, ki imajo svoj zvežen vedno pripravljen za odhod, niso bili ti zadolženi veleposestniki, ki bi si bili stokrat premislili resno oponirati vsej deželi, rablji so bili Šuštersiči in njih ponižna liberalna služinčad s Tavčarjem in Hribarjem na čelu, ki so s tem proglasili, da je bila vsa njih preteklost laž brez konca. Denimo, pravi govornik, da je bil odpor vlade in veleposestnikov res nepremagljiv, cesar

pa ne priznava, tedaj bi lahko, če so imeli voljo, oživitvorili za nevelposestniških 40 mandatov enako volilno pravico. In slednjič, če so požrli ti besedolomniki svoje obljube, bi bili prepustili dosedaj brezpravnemu delavstvu vsaj četrto kurijo, v kateri ima po volilni reformi delavec glasovalno pravico, faktično pa odločujejo volilci ostalih treh kurij. Tako smo doživeli sramoto, da v deželi krščansko-socialne vlade na Dunaju velja splošna in enaka volilna pravica, pri nas na Kranjskem pa je klerikalno-liberalna koalicija požrla delavstvu sleherno zastopstvo. Tendencia, ki preveva predloženo skrpucalo je: oropati delavstvo volilne pravice in sicer v trenutku, ko se mu nakladajo za saniranje deželnih financ nova bremena. Ta čedna družčina se ne zaveda, kam tira stvar: lok, če je prenapet, počí. Ali bi se bilo čuditi, ako bi delavstvo v obupu, ko mu je odrezana legalna pot, seglo v svojem pravičnem boju po ruskih argumentih? Toda krvavo žaljeno, za svoje pravice osleparjeno delavstvo si bo našlo drugo pot. Položaj je ta: klerikalcev in liberalcev se ne da več razločiti. Ena reakcionarna masa so, ki je začela odkrit boj proti delavstvu. Delavstvo ta boj sprejema, v prepričanju, da se sme v borbi za demokracijo zanašati samo nase, v prepričanju, da izviije vlado političnim sleparjem iz rok, le če se zave svoje ogromne moči in če ima voljo to moč izkoristiti. Zato prisežimo danes, da s složnim in discipliniranim organizatoričnim ter agitatoričnim delom preprečimo, da se danes 6 let voli po tej «reformirani» volilni pravici. Viharno odobravanje in elementarno navdušenje, ki je vladalo med in po govoru, je pričalo da je Kristan govoril vsem iz duše, je bilo dokaz, da bo energično delo protest proti tej klerikalno-liberalni infamiji. Dež. poslanec E. Gangl, ki se je odzval povabilu, je izjavil, da se zaveda, česa je dolžan svojim volilcem, zlasti socialno-demokratskemu delavstvu. Dejal je, da je naznanil deželno-zborskemu predstestvu predlog, da se naj predložena reforma odkloni, ustavnemu odseku pa naroči, da izdela do jeseni načrt volilnega reda, sloneč na principih splošnosti, enakosti, tajnosti in direktnosti. Obljubil je, da se bo za ta smoter, četudi osamljen boril, dokler ostane na tem mestu. Z živahnim pritjevanjem je shod izjavil, da odbrava korak g. poslanca. Ko je govoril še obširno sodrug Kocmur, je po sklepni besedi sodruga Kristana predsednik sodrug Bartl zaključil lepi shod.

Kranjski deželni zbor.

Kakor smo že poročali, je kranjski deželni zbor sklican na dvadnevno zasedanje, da reši volilno reformo. Poročilo ustavnega odseka, katero je sestavil dr. Šuštersič, najdejo čitatelji na prvem mestu te številke. Ko jim pride «Rdeči Prapor» v roke, bo volilna reforma po načrtu ustavnega odseka nedvomno že sprejeta in s tem zapečatenata krivica, ki se stori kranjskemu delavstvu. Kajti vse tri deželnozborske stranke so se združile, da si vzajemno zavarujejo mandate in da ne pripuste delavstva v deželni zbor. O razpravah bomo obširnejše poročali, da izve delavstvo, kakšno igro so privilegirani poslanci igrali z najvažnejšo politično pravico ljudstva.

* * *

Poslanec Engelbert Gangl je vposlal deželno-zborskemu predstestvu sledeči nujni predlog:

Visoki deželni zbor skleni:

1. Poslanci v deželnem zboru kranjskem se izrekajo za splošno in enako volilno pravico v kranjski deželni zbor;
 2. Zato odklanjajo zakonski načrt ustavnega odseka;
 3. Naročajo ustavnemu odseku, da izdela do jesenskega zasedanja nov zakonski načrt, ki naj sloni na podlagi splošne in enake volilne pravice.
- Do te ure poslanec Gangl med svojimi klubskimi tovariši še ni dobil starih podpisov, ki so potrebni za nujnost!

* * *

Zastopniki vseh ljubljanskih listov so vložili meseca aprila, kmalu po zadnjem deželnozborskem zasedanju na predsedstvo deželnega zbora motivirano vlogo, da se jim v deželni zbornici namesto dosedanje docela nedostatne časninarske lože odkaže tak prostor, kjer bi mogli neovirano zasledovati razprave deželnega zbora in zanesljivo poročati o njih. Na to vlogo niso dobili časnika niti nobenega odgovora, pač pa se jim je danes zopet odkazala dosedanja časninarska loža. Na današnjo intervencijo časnika je gospod deželni glavar ni odredil ničesar in zato so zastopniki ljubljanskih listov zapustili svoje prostore ter izjavili, da se ne vrnejo v zbornico in opuste zase poročanje o deželnozborskih razpravah, dokler se ne ugodí njihovim upravičenim zahtevam.

V Ljubljani, dne 19. junija 1908.

Klubu narodno-naprednih poslancev je poslanec Gangl predložil popolnoma izdelan načrt za volilno reformo, ki bi slonela na splošni in enaki volilni pravici. Iz poročila o deželnozborskih razpravah se bo razvidelo, koliko so liberalci upštevali predlog in načrt svojega tovariša.

Domače stvari.

Na deželnozborske galerije je vstop dovoljen samo z vstopnicami. Taka je pač navada v vseh parlamentih in nihče bi ne ugovarjal. Toda odkar je gospod Šuklje deželni glavar, se vpeljujejo še nove težave za obisk deželnega zbora, čegar galerije so itak pravi škandal, ker so prvič tako majhne in tesne, kakor da bi bile namenjene kakšnemu vaskemu občinskemu odboru in ker se drugič komaj z nekaterih mest kaj vidi in sliši. A še obisk teh galerij je postal pravi privilegij. Za sedanje zasedanje se je izdala sledeča določba: Srednja loža je prezidijalna in razpolaga z njo prezidij. (Torej je občinstvu sploh nedostopna.) Desna, takozvana uradna loža je rezervirana za uradnike politične in avtonomne uprave. (Torej tudi zaprta.) Za časnika je rezervirana posebna časninarska loža. (Kje?) Na splošnih galerijah bo prostor za sedeže od stojišč ločen, za sedaj samo provizorično. S sedeži, ki bodo vsi numerirani, razpolagajo deželnozborski klubi in sicer po razmerju števila svojih članov. Tudi na stojišča bo vstop dovoljen le proti vstopnicam. Kadar bodo galerije polne, bodo v obvestilo občinstvu nabite tablice z napisom: «Vstopni ni več.» Raynotako bo nabito, kje se dobivajo vstopnice. — Le mimogrede bodi omenjeno, da bi deželnozborsko predstestvo lahko vedelo, da se slovensko ne pravi «proti vstopnicam», ampak «z vstopnicami». Opozoriti pa moramo stvarno na to, da se razkriva v navedenem ukazu pravi protekcionizem. Kdor hoče dobiti sedež na galeriji, mora biti dobro zapisan pri tem ali onem deželnozborskem klubu in socialno-demokratskem delavcu je a priori izključen. Pa kaj pomenja razdeljevanje vstopnic po številu klubskih članov? Veleposestniških poslancev je deset, a veleposestniških volilcev petdeset in za te je rezerviranih več vstopnic, kakor za vse volilce mest in trgov. Kje je tukaj pravičnost, naj pové gospod Šuklje. Tudi mislimo, da ne bi bilo treba tako varčevati z vstopnicami, kakor zadnjič, ko je bilo vsaj še mnogo prostora za stojišča, vstopnic pa vendar ni bilo dobiti. Gospod deželni glavar naj se vendar spomni, da so seje deželnega zbora ja v ne.

Resno vprašanje slovenskim učiteljem. Ko je bil v Idriji izvoljen učitelj Engelbert Gangl v deželni zbor, izvoljen s socialno-demokratskimi glasovi, se je razveselilo vse neodvisno učiteljstvo in gospod Gangl je dobil nestete čestitke iz krogov svojih tovarišev. Soditi bi bilo torej, da se čuti slovensko učiteljstvo solidarno z gospodom Ganglom in da vidi v njem eminentno svojega, učiteljskega zastopnika. Zgodilo se je pa, da pušča tisti klub, kateremu je pristopil učitelj Gangl, svojega člana na cedilu v velevažnem vprašanju volilne reforme. Poslanec Gangl je naznanil predstestvu nujen predlog, tičoč se splošne in enake volilne pravice, a v krogih svojega kluba, v krogih «narodno-naprednih» (?) poslancev ni mogel dobiti starih bornih podpisov za svoj predlog. Liberalci, ki so izdali splošno volilno pravico, zatajujejo tudi svojega tovariša učitelja-poslanca. Ali mislijo slovenski učitelji, da se strinja z dostojanstvom učiteljstva, če vtaknejo tudi to brskiranje mirno v žep in opravljajo hlapčevske službe za tisto liberalno stranko, ki se je popolnoma združila s klerikalno in se odreka vsakemu resnemu uporu zoper klerikalizem? Menimo, da je čas, da bi slovensko učiteljstvo brez predsodkov začelo razmišljati o naši domači politiki in če to stori, se bo moralo prepričati, da od liberalne stranke nima pričakovati ničesar več za tiste ideale, ki so bili sveti svobodomiselnemu učiteljstvu. Izoliranje poslanca Gangla od njegovih lastnih klubskih članov je končno vendar žalitev za vse one, ki so se veselili Ganglove zmage in to so pač bili zlasti slovenski učitelji.

Ogenj na parniku. Na «Lloydovem» parniku «Austria», katerega sedaj popravljajo v tržaski luki, je nastal zadnji četrtek ogenj, katerega so sicer kmalu pogasili, a je vendar napravil mnogo škode. Utopljenko so potegnili iz Mure pri Čmureku. Truplo nima več prstov na rokah in nogah. Moralo je že ležati več mesecev v vodi.

Nesreča. Zadnji četrtek popoldan se je hotel zidar Jurij Poharec prepeljati pod Zavrčem čez Dravo; bil je namenjen od velikonedeljske strani v Zavrč. Pri brodu stoji hiša, v kateri je brodar še pred enim mesecem stanoval, a jo je narasla Drava tako poškodovala, da jo je moral brodar Senica z družino zapustiti in stoji sedaj prazna. Poharec je stal ravno pred hišo in klical brodarja z nasprotnega brega; naenkrat so se začela tla tresti, zidar je mislil, da je voda tla podkopala in se je še bolj primaknil k hiši, v tem trenutku pa ga je podsul zid od hiše, kateri se je podrl. Zid je bil 4 metre visok in 80 centimetrov debel. Mrliča so prepeljali v završko mrtvašnico. Poharec je pristojen v občino Gorenjski vrh.

Sušteršičevo poročilo o volilni reformi ustavnega odseka kaže tako jezuitski značaj, kakor je bilo pač pričakovati od klerikalcev, katerim so se liberalci brezpogojno vdali. To poročilo govori, da bo deželni volilni red potreben še izprememb. Reči hoče torej, da je sedanja reforma samo provizorična in da se bo deželnozborska volilna pravica v doglednem času izboljšala. Radi bi vedeli, komu misli dr. Sušteršič nasuti peska v oči. Če hočejo klerikalci boljše volilno reformo, čso imeli sedaj priložnost. Ko glasujejo za tisto nakazo, ki jo je izdelal ustavni odsek, pa zapró deželnemu zboru vrata za boljše volilno pravico. Kajti jasno je kakor beli dan, da se bodo veleposestniki, katerim so dane nezasišane koncesije, z vsemi štirimi upirali vsaki izpremembi, kakor so se upirali doslej. Od 50 poslancev jih mora vendar v bodoče biti navzočih 42, če se hoče kaj važnega izpremeniti; če torej veleposestniki zapuste dvorano, je vsaka nova reforma nemogoča. Čemu torej obljubuje dr. Sušteršič, kar je po njegovih paragrafih neizvedljivo? Ali ima vendar slabo vest?

O interesih kmečkega prebivalstva, o interesih meščanstva govori poročilo ustavnega odseka. O interesih delavstva ni besedice. To naj si delavstvo zapomni!

Ponižno vprašanja predlaga «Nova Doba» «Rdečemu Praporu». Popolnoma je v redu, da je ponižna, kajti za prevzetnost res nima povoda. Le še znanprej naj ostane lepo ponižna, pa bo dobro. Kar se pa tiče njenega nasveta, da bi si uredništvo «R. P.» kupilo kravo, bi dejali, da bi bila «Nova Doba» kot agrarno glasilo bolj poklicana v to. Seveda — hudo bi bilo za kravo, če bi morala žreti agrarno filozofijo «Nove Dobe».

Posebna častna znamenja, menda verige okoli vratu, misli baje vpeljati kranjski deželni odbor za župane, tako kakor jih imajo Lueger in drugi župani na Nizjem Avstrijskem. Blagor si ga deželnemu odboru, ki nima drugih skrbi! Če pojde tako dalje, postane Kranjska sčasoma sploh filialka Nizje Avstrije.

«Slovenski Meščan» že kaže svojo pravo barvo. V zadnji številki objavlja članek, po katerem ni več dvoma, da si je izbral za nalogo, ščuvati podjetnike proti delavcem. Tu se govori o stavkokazih s tako ljubeznijo, kakor da bi bile take kreature same uboge žrtve socialno-demokratskega terorizma, priporoča se zakon, ki naj bi vzel delavcem vsako koalicijsko svobodo in kliče se po policiji zoper delavce, ki se bojujejo za zboljšanje svojega položaja. Dobro je, da plič zapoje; po tem se ga spozna.

Za župana v Gornjem Logatcu je izvoljen nadučitelj Punčuh.

Železniška proga Kranj-Trbič se otvori dne 5. julija.

Vlak je povozil v St. Ilju v Slovenskih goricah učenca Menharda, ki je iz sole grede šel pod zaprtimi zatvornicami čez progo v trenutku, ko je privozil brzovlak iz Gradca.

Vlak je povozil otroka, triletnega dečka, sina načelnikovega na postaji Sapijane (proga St. Peter-Reka), ko se je na peronu igral. Odrezalo mu je sprednji del glave. Otrok je bil na mestu mrtev.

Davek na žganje ima pomagati tudi deležam, ki so z denarjem v veliki zadregi. Po zakonu z dne 8. junija 1901 št. 86 so dobivale dežele na leto od državne žganjarine 10 mil. 200.000 kron, in sicer največ Galicija 5.441.722 kron, Češka 3.511.098, Moravska 3.030.106, Štajerska 900.000, Koroska 270.993, Kranjska 868.858, Goriska 62.170, Istra 61.766 kron. Ker bi po novem zakonu država od svojih dohodkov v znesku 129.800.000 K na leto do konca 1917 dovoljevala 46 mil. 364.560, torej več 27.164.560 K, bi dobile več: Češka 2.302.423 (skupaj 8.913.321 kron), Galicija več 7.990.128 (skupaj 13 mil. 431.851 kron), Moravska več 4.449.149 (skupaj 7.479.254 kron), Štajerska 900.000 + 921.177 = 1.821.177 kron, Koroska 579.963 + 718.294 = 1.298.179 kron, Kranjska 868.858 + 452.181 = 1.321.039 K, Goriska 62.170 + 182.573 = 241.743 kron, Istra 61.766 + 181.405 = 243.171 K itd. Poleg tega dobi vsaka dežela še iz dohodkov osebne dohodnine po ključu določen državni prispevek, in sicer vse skupaj 7.344.941 kron ali Kranjska 92.195, Štajerska 395.444, Koroska 95.570, Goriska 45.900, Istra 52.607 K itd. Vsi državni prispevki deželam bi iz dohodkov žganjarine in osebne dohodnine iznašali 53.709.502 K. Za Kranjsko iznaša državni prispevek za bodoče leto 1.413.234 kron, za Štajersko 2.216.621, za Korosko 1.394.767, za Gorisko 290.643, za Istro 2.905.778 K itd.

Edino pravi

Thierryev balzam

le z zeleno znamko aune. — 12/2 ali 6/1 steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

Thierryevo centifolijino milo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam, goječici, kislini, kašlju, krču slabem teku i. t. d., 2 lončka 3 K 80 v. Razpošlja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar. Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdanj sloveči.

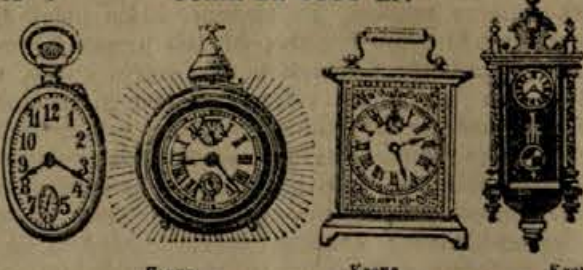
Naročila naj se naslavljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rog. Slatini.

88—10

Zaloga večinoma po lekarnah.

Zastonj pošljem vsakemu in poštne prosto
12—9
cenik za 5000 ur.

Krone	Budilka	Krone	Budilka	Krone
Rosk. Patent 3—	3—	240 J. Budilka 6—		
Srebr. - Rosk. 6—	3 svet. števil' 3—	Z bitjem 8—		
Železn. - Rosk. 7—	Z enim zvoncem 5—	Z godbo 10—		
Srebr. z dvoj. plašč. 8—	Kuhinjska ura 3—	6 valenov 12—		

Pendel ura 70cm 7—
Z zvon. bitjem 9—
Z budilko 10—
Z godbo 12—

Original Omega, Schaffhausen, Glashütte, Helios, Amalfi, z. kr. preizkušeno od K 13—
Zlatnina in srebrnina po originalnih tvornikih cenah.
Triletna garancija. Ako ne ugaja, zamenja ali pa se vrne denar.

Maks Böhnell, Dunaj IV.
Margaretenstrasse 27/28 v lastni hiši.
Sodno zapriseženi cenitelj in izvedenec. Največja in najstarejša tvrdka. Ustanovljena 1840.
5000 slikanih cenikov zastonj in poštne prosto.

Važno za delavce in sploh za vse konsumente!

V «Založbi časopisa „Naprejš“ v Idriji» je te dni izšla brošura

„O konsumnih društvih“.

Njih pomen in važnost za delavsko ljudstvo.

Cena brošuri je 20 vinarjev.

Kdor se zanima za zadružništvo, osobito za konsumna društva, mu bo ta brošura zelo dobro došla. V njej so uvrščeni najraznovrstnejši članki, ki govorijo o pomenu, važnosti in zgodovini konsumnih društev.

Sezite po njej!

AUSTRO-AMERICANA

TRUST NEW YORK

Patniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in razenljivo potovati naj se obrnejo
Simona Kmetek
v Ljubljani Kolodvorska ulica 22
Kotvorstva Pujasnila dogo so lepo plačani

Proti klerikalizmu!

NABAVITE

Wahrmondova brošura
„Katoliško svetovno naziranje in svobodna znanost“
je ravnokar izšla.
Stane 70 vin. komad.

NABAVITE

Slovenski prevod je popoln, ker je preložen po interpelaciji poslancev sodruga Némeca in drugov ter po govoru poslanca sodruga Seitzsa.

Gostilna „Leon“ v Ljubljani
Sredina št. 10 (v Prulah)

Podpisana se priporočata slavnemu občinstvu, osobito p. n. delavstvu za unogobrojen obisk. Točijo se pristna štajerska vina in priljubljeno domače Auerjevo pivo. Dobra kuhinja. Postrežba točna in solidna. 10—5

Z odličnim spoštovanjem
Fani in Leon Pogačnik.

Priznana najlepše šaljive bazare, kakor tudi vse slavnostne predmete za vrtno veselice, društvene znake, kuverte, številke za bazare in knjižnice, koriandoli, serpentine, rdeče nagelne, lampione, papirnate čepice, karte za šaljivo pošto, bloke, stambile dobavlja društvom najceneje

Wunibald Plann

Dunaj VI., Wallgasse 19 (poleg Raimundteater).

Lastno izdelovanje!

Zahtevajte znižani cenik!

Naročila čez 20 kron poštne prosto.

Plača se lahko tudi po veselici.

Berite!

Berite!

Čitajte in širite sledeče knjige in brošure:

K. Kautsky:

„Kdo uničuje proizvajanje v malem?“

Cena 30 vinarjev.

H. Kirchsteiger:

„Pod spovednim pečatom“.

I. del velja 2 kroni 60 vinarjev. II. del velja 2 kroni.

A. Kristan:

„Socializem“.

Cena 20 vinarjev.

A. Kristan:

„Socialna demokracija in kmotiško ljudstvo“.

Cena 10 vinarjev.

K. Marx in Friderik Engels:

„Komunistični manifest“.

Cena 40 vinarjev.

A. Kristan:

„Zakaj smo socialisti?“

Cena 14 vinarjev.

„Vatikanski jetnik“.

Razglednica. Komad 6 vinarjev. 100 komadov 5 kron.

Vse te knjige in brošure se dobe v upravi «Rdečega Prapora» v Ljubljani, «Naprejš» v Idriji in v vseh slovenskih knjigarnah v Ljubljani, Trstu, Gorici in Kranju.

KAVARNA
„Unione“
preje, **Tedesoo' v Trstu**
se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Otvoritev kavarne v Pulju.
Slavnemu občinstvu uljudno naznanjamo, da smo na novo otvorili „Eka Kafe Verdi“, pod imenom
„Kavarna Bratož“
Via Campo Marzo, ogel Cenede.
Postreglo se bode z najboljšo kavo in z najfinjšimi likeri. 10—10
Vsaki dan sveže Puntigamsko pivo. Na razpolago so najvažnejši slovenski, hrvaški, italijanski in nemški časopisi in leposlovni listi.
Cene zmerno!
Postrežba točna!
Z odličnim spoštovanjem
Br. M. A. Bratož.